

ข้อกำหนดวินัย

(ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑)

สารบัญ

	หน้า
ข้อกำหนดวินัย	1
มาตรา ๘๐	1
ข้อควรปฏิบัติ	1
มาตรา ๘๑	1
มาตรา ๘๒	2
ข้อห้ามปฏิบัติ	9
มาตรา ๘๓	9
ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง	14
มาตรา ๘๕	14

ข้อกำหนดวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 หมวด 6 ได้บัญญัติข้อกำหนดวินัยให้ข้าราชการพลเรือน ยึดถือ
เป็นแบบแผนในการควบคุมประพฤติ ดังนี้

มาตรา 80

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้
โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ปฏิบัติราชการในต่างประเทศ นอกจากจะต้องรักษา
วินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ แล้วต้องรักษาวินัยโดยการกระทำหรือไม่กระทำตามที่กำหนดในกฎ

ก.พ. ด้วย

คำอธิบาย

จากบทบัญญัติดังกล่าว ข้าราชการพลเรือนทุกคนจึงจำเป็นต้องทราบข้อกำหนดวินัยตามมาตราต่าง ๆ เพื่อประโยชน์
ในการรักษาวินัยหรือประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่ดี และสำหรับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานวินัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
ทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง เพราะเป็นพื้นฐานที่จะต้องนำไปใช้วินิจฉัยให้เป็นการถูกต้องผู้ซึ่งอยู่ในบังคับที่จะต้องรักษาและรับผิดชอบ
ทางวินัยตามกฎหมายนี้ ต้องเป็นผู้มีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญแล้วการกระทำใดๆ ในขณะที่ยังไม่ได้เป็นข้าราชการ
พลเรือนสามัญ จะนำมาลงโทษทางวินัยไม่ได้สำหรับกรณีข้าราชการพลเรือนสามัญที่ปฏิบัติราชการในต่างประเทศนั้น
นอกจากจะต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้แล้ว ยังจะต้องรักษาวินัยโดยกระทำการตามที่กำหนดไว้ใน

กฎ ก.พ. อีกด้วย

ข้อควรปฏิบัติ

มาตรา 81

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

คำอธิบาย

โดยที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ดังนั้น ข้าราชการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบดังกล่าวด้วยความบริสุทธิ์ใจ หากข้าราชการ
ผู้ใดกระทำการในลักษณะที่เป็นการไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ก็จะมีผลผิดตามมาตรานี้ ซึ่งเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และหากถึงขนาดเป็นผู้ไม่เลื่อมใส
ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความ
บริสุทธิ์ใจด้วยแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปที่จะรับราชการตามมาตรา 36 ก.(3) และจะต้องถูกดำเนินการสั่งให้
ออกจากราชการ เพราะขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา 110 (3)

มาตรา 82

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรม

คำอธิบาย

ความซื่อสัตย์สุจริต มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เป็นข้าราชการ เนื่องจากประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงได้ ก็เพราะข้าราชการไม่เบียดบังหาประโยชน์จากราชการ

“ราชการ” หมายถึง งานของประเทศ

“หน้าที่ราชการ” หมายถึง งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของข้าราชการโดยตรง ซึ่งได้แก่ หน้าที่ ซึ่งเกิดขึ้นตาม กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่ให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ

“ซื่อสัตย์” คือ การปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง หรือไม่หลอกลวง

“สุจริต” คือ การปฏิบัติด้วยความตั้งใจดี และชอบด้วยทำนองคลองธรรม

“เที่ยงธรรม” คือ ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง (เลือกปฏิบัติให้แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นการเฉพาะ)

ข้าราชการมีหน้าที่ราชการในเรื่องใด พิจารณาได้ดังนี้

1. กฎหมายหรือระเบียบ ที่กำหนดให้ตำแหน่งใดมีหน้าที่ในเรื่องใด เช่น ระเบียบว่าด้วยการพัสดูกำหนดให้ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อ สั่งจ้าง ผู้นั้นก็มีหน้าที่ราชการตามระเบียบนั้น เป็นต้น
2. มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ที่ ก.พ. ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของงานในแต่ละตำแหน่งตลอดจนลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเป็นกรอบกว้าง ๆ ไว้
3. การมอบหมายของผู้บังคับบัญชา ที่ให้ปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากลักษณะงานตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง แต่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา
4. โดยพฤตินัย หน้าที่โดยพฤตินัยจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ปรากฏ ว่าเพียงพอที่จะถือเป็นหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่

ตัวอย่างกรณีหน้าที่โดยพฤตินัย

เจ้าหน้าที่การเงิน ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเงินงบประมาณ ได้ผูกพันตนเข้ารับฝากเงิน นอกงบประมาณที่มีได้อยู่ในหน้าที่ของตน โดยลงลายมือชื่อรับฝากเงินอย่างเป็นทางการพร้อมเอกสารการนำเงินส่งคลัง ถือได้ว่าผู้นั้นมีหน้าที่ราชการในการนำเงินที่รับไว้ส่งคลังแล้วข้าราชการเบิกเครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการไปใช้ในการปฏิบัติราชการ พึงเห็นได้ว่าผู้นั้นย่อมมีหน้าที่ราชการที่จะต้องดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ดังกล่าวของทางราชการด้วย

**(2) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ มติของรัฐมนตรี
นโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ**

คำอธิบาย

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปกติจะมีกฎหมาย กฎระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรี กำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติไว้ เพื่อให้ราชการดำเนินไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่เคร่งครัด ฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางราชการ มติของรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผนของทางราชการ แล้ว ย่อมเป็นทางให้ราชการเสียหายและไม่สามารถบริหารจัดการงานของราชการอย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งการกระทำผิดดังกล่าว ไม่คำนึงถึงว่าจะต้องเป็นกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการขึ้นแล้วหรือไม่ ดังนั้น หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และระเบียบแบบแผนของทางราชการแล้ว แม้ไม่เกิดความเสียหายแก่ราชการก็เป็นความผิดตามอนุมาตรานี้

**(3) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ
เอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการ**

คำอธิบาย

เป็นข้อกำหนดขึ้นมา เพื่อมุ่งหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ โดยมุ่งหมายที่พฤติกรรมของข้าราชการที่จะต้องปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ เอาใจใส่ ระมัดระวัง รักษาประโยชน์ของทางราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ราชการและได้ผลดีเป็นสำคัญ ไม่ใช่ทำงานแบบ “เช้าชามเย็นชาม” เพียงแต่ให้เสร็จ ๆ ไป หรือให้พอหมดเวลาไปวัน ๆ

**(4) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและ
ระเบียบของทางราชการโดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้
เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็น
หนังสือทันที เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้วถ้าผู้บังคับบัญชา
ยืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม**

คำอธิบาย

การจัดคำสั่งซึ่งจะเป็นความผิดตามอนุมาตรานี้ มีองค์ประกอบ 3 ข้อ คือ

1. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

“คำสั่ง” หมายถึง การบอกกล่าวให้กระทำหรือให้ปฏิบัติ ซึ่งคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเสมอไปอาจเป็นคำสั่งด้วยวาจาก็ได้

2. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

“ผู้บังคับบัญชา” หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายแบ่งส่วนราชการหรือจัดตั้งหน่วยงาน ซึ่งก็คือผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ซึ่งได้มอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ต้องเป็นการมอบอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติให้มอบอำนาจได้ด้วย

3. เป็นการสั่งในหน้าที่ราชการ

4. เป็นการสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

5. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ขัดขึ้น หรือหลีกเลี่ยง

ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา บทวินัยตามอนุมาตรานี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาสามารถขอทบทวนคำสั่งได้ หากเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชานั้น จะทำให้เสียหายแก่ราชการหรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของราชการ ทั้งนี้เพื่อช่วยกันดูแลราชการ โดยผู้ได้บังคับบัญชาจะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาทันที เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาด้วยความรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้ได้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้ได้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

(5) ต้องอุทิสเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

คำอธิบาย

อุทิสเวลาของตน หมายถึง การสละเวลาส่วนตัวให้แก่ราชการ ในกรณีที่ราชการมีงานเร่งด่วนที่จำเป็น ซึ่งอาจจะต้องให้ข้าราชการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการปกติ

ละทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งได้แก่การไม่มายังสถานที่ที่ต้องปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือไม่มาให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการมายังสถานที่ราชการแล้วไม่อยู่ปฏิบัติงาน โดยละทิ้งไปไม่อยู่ในสถานที่ที่ต้องอยู่

ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง มาปฏิบัติหน้าที่ราชการแต่ไม่สนใจเป็นธุระให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลง โดยเร็ว ปล่อยปละละเลยทำให้งานในหน้าที่ค้างคั่ง

ตัวอย่าง

เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ไม่ไปร่วมเตรียมจัดกิจกรรมนิทรรศการเนื่องในวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ ในวันหยุดราชการ และไม่มาปฏิบัติราชการอีกเป็นเวลา 2 วัน เป็นความผิดมาตรา 82(5) นักวิชาการสาธารณสุข ใช้เวลาราชการทำธุระส่วนตัวบ่อยครั้ง ทำให้งานประกันสังคมที่ได้รับมอบหมายค้างคั่งจำนวนมาก

(6) ต้องรักษาความลับของทางราชการ

คำอธิบาย

โดยที่การปฏิบัติหน้าที่ราชการในบางกรณีอาจเป็นความลับที่ไม่ควรเปิดเผยในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือเป็นเรื่องลับตลอดไป เนื่องจากเป็นความมั่นคงของประเทศชาติ หรือกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือการบริหารบ้านเมือง ซึ่งหากมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นความลับออกไปก่อนเวลาที่กำหนด อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการได้ ซึ่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้กำหนดชั้นของความลับของทางราชการไว้ 3 ชั้น ได้แก่ลับที่สุด ลับมาก และลับ

ความลับ คือ เรื่องราวที่ไม่พึงเปิดเผย

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด ทราบความลับของทางราชการไม่ว่าจะเป็นการทราบโดยได้รู้ได้เห็นด้วยตนเอง หรือโดยทางอื่นใด และไม่ว่าผู้นั้นจะมีหรือไม่มีหน้าที่ราชการเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรือไม่ก็ตามผู้นั้นต้องรักษาความลับนั้นไว้โดยไม่เปิดเผยให้ผู้ไม่มีหน้าที่ทราบ

ตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ในการประชุมอนุกรรมการ ได้นำมติในการประชุมลับของอนุกรรมการไปเปิดเผยต่อนักข่าวหรือหนังสือพิมพ์ก่อนนำเสนอคณะกรรมการใหญ่รับรอง เป็นการไม่รักษาความลับของทางราชการ ซึ่งยังไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง เป็นความผิดมาตรา 82(6)เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ได้เปิดเผยความลับในการสอบสวนโดยสำเนาเอกสารลับของทางราชการที่มีชื่อบุคคล ไปให้บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องทราบ และเมื่อผู้บังคับบัญชาเรียกมาสอบถามก็ได้ให้ถ้อยคำปกปิดข้อเท็จจริง โดยให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ เป็นความผิดมาตรา 82(6)

(7) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และต้องช่วยเหลือกัน ในการปฏิบัติราชการระหว่าง

ข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

โดยที่ข้าราชการอยู่รวมกันในหน่วยงาน จึงต้องมีการปฏิบัติราชการร่วมกัน หรือรับผิดชอบในงานแต่ละขั้นตอนต่อเนื่องกัน ประสิทธิภาพของงานราชการจะดีได้ก็ด้วยความสามัคคีในหน่วยงาน ซึ่งจะเป็นพลังทำให้งานก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีได้ ตรงกันข้ามหากในหน่วยงานมีการทะเลาะเบาะแว้ง หวาดระแวง ไม่รวมมือกันงานก็จะไม่เดิน หรือไม่ได้งานที่ดี ดังนั้นข้าราชการจึงต้องสุภาพเรียบร้อยพูดจาไพเราะต่อกัน รักษาความสามัคคี ไม่ทะเลาะวิวาทกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ

“ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ” ในที่นี้ หมายถึง ข้าราชการด้วยกันและผู้อื่นที่ร่วมปฏิบัติงานด้วย เช่น ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ เป็นต้น

ตัวอย่าง

กรณีที่ไม่สุภาพเรียบร้อย

นักพัฒนาชุมชน พுகผ่านเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานหน้าห้องนายอำเภอว่า “ไอรัดคันขามันไปไหน” และ “รดคันนี้ผ่านบ้านจะยิ่งหวั้มัน” ซึ่งนายอำเภอไชรัดคันสีขาว และจดบริเวณที่ว่ากรอำเภอเป็นประจำเป็นความผิดตามมาตรา 82(7)

ประมงอำเภอ เมาสุราตะโกนด่านายอำเภอซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่บ้าน และร้องทำทนายให้มาควลปิ่นกัน เป็นความผิดตามมาตรา 82(7)กรณีไม่รักษาความสามัคคีเจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิตและเจ้าหน้าที่พัสดุ ได้ทะเลาะวิวาทชกต่อยทำร้ายร่างกายกันบริเวณอาคารสโมสรหลังจากนั้นได้ทะเลาะทำร้ายร่างกายกันต่ออีกที่บริเวณประตูทางเข้ากรม เป็นความผิดตามมาตรา 82(7)เจ้าหน้าที่รัฐการได้โต้เถียงกับเพื่อนข้าราชการเรื่องการเปิด – ปิดพัคลม แล้วเอาแก้วน้ำตีศีรษะเพื่อนแตก แต่เพื่อนไม่คิดใจดำเนินคดี เป็นความผิดตามมาตรา 82(7)กรณีไม่ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ เจ้าหน้าที่สรรพากรไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจค้นบุคคลและยานพาหนะแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก เป็นความผิดตามมาตรา 82(7)

(8) ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

คำอธิบาย

โดยที่ข้าราชการเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ จึงต้องให้การต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนการต้อนรับ ให้ความสะดวก และให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน จะต้องเป็นกรณีที่ประชาชนมาติดต่อราชการในหน้าที่ของข้าราชการผู้นั้น หรืออาจเป็นกรณีที่ข้าราชการออกไปปฏิบัติราชการกับประชาชนนอกหน่วยงานก็ได้ แต่มิใช่ประชาชนที่เป็นเพื่อนบ้านหรือบุคคลทั่ว ๆ ไป ซึ่งหากข้าราชการมีเรื่องทะเลาะวิวาทต่อกับเพื่อนบ้านก็ไม่ถือเป็นความผิดตามมาตรา 82(8)

ตัวอย่าง

กรณีไม่ให้การต้อนรับ เจ้าหน้าที่ที่ดิน รับเรื่องขออนุญาตทำการค้าที่ดินจากผู้ร้อง เมื่อเวลา 11.00 น. จนถึงเวลา 12.00 น. เรื่องก็ยังไม่เสร็จจึงนัดให้มาตอนบ่ายเวลา 14.00 น. ผู้ร้องมาติดต่อแต่ไม่พบ จนเวลา 15.00 น. เจ้าหน้าที่ที่ดินผู้นั้นจึงกลับมาปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่สนใจผู้ร้องซึ่งนั่งรออยู่แต่ประการใด จนในที่สุดผู้ร้องต้องถอนเรื่องกลับไป (ภาคทัณฑ์)

กรณีไม่ให้ความสะดวก เจ้าหน้าที่ที่ดิน ไม่ชี้แนะราษฎรผู้มาติดต่อราชการให้ชัดเจนเกี่ยวกับกรณีที่จะไปดำเนินการใช้สิทธิทางศาลในการฟ้องคดีแต่งตั้งผู้จัดการมรดก จนมีเหตุให้มีการร้องเรียนขึ้นเป็นความผิดตามมาตรา 82(8) **กรณีไม่เป็นธรรม** เจ้าหน้าที่ตรวจสภาพรถ ได้บันทึกการตรวจรับรองสภาพรถคันหนึ่งว่ามีเครื่องปิดน้ำฝนใช้การ ได้ดี ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงมิได้เป็นเช่นนั้น แต่รดอีกคันหนึ่งไม่ยอมผ่านการตรวจสภาพรถให้ ทั้ง ๆ ที่มีข้อบกพร่องเช่นเดียวกัน (ภาคทัณฑ์)

กรณีไม่ให้ความสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่ให้บริการช่วยเหลือในการคลอดบุตรแก่หญิงคนหนึ่ง โดยอ้างว่าเป็นวันเสาร์หยุดราชการ และตนไม่มีหน้าที่รับผิดชอบทั้ง ๆ ที่มีเครื่องมือซึ่งทางราชการได้จ่ายไว้เพื่อใช้ทำคลอดนอกสถานที่ เป็นการไม่ให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ตน เป็นความผิดตามมาตรา 82(8)

(9) ต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนกับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นการบัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ให้ข้าราชการมีความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าพรรคการเมืองใด ๆ จะเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ ดังนั้น ในการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเมือง ข้าราชการจะอำนวยความสะดวกให้แก่พรรคการเมืองใดเป็นพิเศษกว่าพรรคการเมืองอื่นไม่ได้ หรือจะชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็นการเฉพาะก็ไม่ได้ แต่ในทางส่วนตัวนั้นข้าราชการจะนิยมหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดก็ได้ แต่ห้ามเป็นกรรมการพรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง เพราะเป็นคุณสมบัติที่ต้องห้ามของการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญนอกจากนี้ในการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการอีกด้วย

ตัวอย่าง

การวางตัวไม่เป็นกลางทางการเมือง

เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ได้เข้าร่วมชุมนุมประท้วงหน้าสภากงการเกษตรกับกลุ่มประชาชนที่ร่วมชุมนุมดังกล่าว โดยถือป้ายผ้าที่มีข้อความพาดพิงถึงพรรคการเมืองพรรคหนึ่งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความรู้สึกในแง่ไม่ดีแก่พรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว เป็นความผิดตาม

มาตรา 82(9)

(10) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้

เสื่อมเสีย

คำอธิบาย

โดยที่ข้าราชการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วนสร้างภาพพจน์ให้แก่ราชการ เมื่อข้าราชการมีความประพฤติดีเป็นที่ยกย่องชมเชยของประชาชน ประชาชนก็จะศรัทธาต่อหน่วยงานและต่อข้าราชการโดยรวม ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้ข้าราชการต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงของตน และไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย นั้น มีแนวทางพิจารณา ดังนี้

1. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึง ฐานะที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ ข้าราชการมีตำแหน่งหน้าที่ราชการ และอยู่ในฐานะที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเคารพนับถือ เลื่อมใสศรัทธาในหน้าที่ราชการ และวงศ์กรมทั่วไป ตามตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

ซึ่งแต่ละตำแหน่งหน้าที่อาจอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันได้ เช่น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หรือข้าราชการระดับผู้บังคับบัญชา ย่อมอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญและเคารพนับถือมากกว่าข้าราชการชั้นผู้น้อย ข้าราชการที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ บางตำแหน่ง เช่น ครู อาจารย์ ซึ่งสังคมนับถือว่าเป็นปูชนียบุคคล เป็นพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ของชาติ เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชน เป็นผู้คอยบำบัดทุกข์บำรุงสุข เป็นต้น ย่อมอยู่ในฐานะที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตน รักษาเกียรติศักดิ์ให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนหรือวงสังคมเป็นพิเศษกว่าข้าราชการทั่วไป

2. เป็นการกระทำที่สังคมนับถือหรือเป็นที่รังเกียจของสังคม โดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนหรือของข้าราชการทั่วไป ซึ่งความรู้สึกของสังคมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาได้

3. เป็นการกระทำโดยเจตนา พิจารณาจากเจตนาที่แท้จริงในการกระทำ

หากการกระทำใดเข้าลักษณะทั้ง 3 ข้อ ดังกล่าวก็เป็นความผิดฐานไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย เช่น

ตัวอย่าง

ข้าราชการชายมีภริยาน้อยแล้วทอดทิ้งภริยาหลวงและลูก โดยไม่ให้ค่าเลี้ยงดูและไม่ให้ค่าเล่าเรียนบุตร พฤติการณ์ย่อมเป็นที่รังเกียจของสังคม และถูกดำเนินการกระทำความผิด ซึ่งจะเป็นความผิดฐานไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียได้ แต่ข้าราชการผู้นั้นเป็นผู้มีฐานะดี สามารถเลี้ยงดูภริยาและส่งเสียให้การศึกษาแก่บุตรเป็นอย่างดี ไม่มีเรื่องทะเลาะวิวาทแต่อย่างใด สังคมก็คงไม่ดำเนินหรือว่ากล่าวในเรื่องนี้ แต่ถ้าข้าราชการหญิงเป็นภริยาน้อยเขา ทั้งที่ทราบว่าเขามีภริยาอยู่แล้ว สังคมไทยก็จะดูแคลนได้ว่าข้าราชการซึ่งต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตนกลับทำตัวเป็นภริยาน้อยผู้อื่น ก็เป็นความผิดฐานไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียได้ ซึ่งเป็นความผิด

มาตรา 82(10)

ข้าราชการชายแอบถ่มน้ำที่ห้องอาบน้ำของโรงพยาบาล ขณะนางสาว ก. กำลังอาบน้ำ เมื่อนางสาว ก. รู้ตัว จึงตักน้ำสาดไปยังจุดที่มีคนแอบอยู่ แล้วแต่งตัวกระโจมออกไปออกมาดู พบข้าราชการชายยืนเปียกโชกอยู่ข้างห้องน้ำ จึงไปฟ้องผู้บังคับบัญชาเป็นความผิดตามมาตรา 82(10)

ข้าราชการชายทอดทิ้งภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายและบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ไปมีภริยาใหม่ โดยไม่ส่งเสียเลี้ยงดูเป็นเวลาประมาณ 2 ปี ทำให้ภริยาและบุตรได้รับความเดือดร้อน แต่ภายหลังได้ยินยอมจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู เป็นความผิดตามมาตรา 82(10)

(11) กระทําการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

คำอธิบาย

ปัจจุบันยังไม่มีกรออกกฎ ก.พ. เพิ่มเติม แต่ถ้าหากไม่มีการกำหนดลักษณะการกระทําผิดเพิ่มขึ้น ข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. เพิ่มขึ้นด้วย

ข้อห้ามปฏิบัติ

มาตรา 83

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทําการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(1) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือเป็นกรรายงานเท็จด้วย

คำอธิบาย

โดยที่กรบริหารงานและการตัดสินใจผู้บังคับบัญชา จะต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง มิฉะนั้นอาจสั่งการหรือดําเนินการเรื่องใดโดยผิดพลาด บกพร่อง และข้าราชการเสียหายได้ ข้อบังคับวินัยในอนุมาตรานี้จึงห้ามไว้เพื่อมิให้มีการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชากรรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบถือเป็นรายงานเท็จด้วยกรรายงาน หมายถึง กรบอกเล่าเรื่องราวที่ได้ทำ ได้รู้ หรือได้เห็นมา อาจเป็นรายงานว่าด้วยวาจาหรือด้วยลายลักษณ์อักษร (เป็นหนังสือ) โดยวิธีอื่นใดก็ได้ ซึ่งเป็นการรายงานเพื่อพิจารณา วินิจฉัย หรือขออนุญาต หรืออนุมัติ หรือเพื่อทราบก็ถือเป็นกรรายงานทั้งสิ้นกรรายงานตามมาตรานี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นการรายงานเพื่อการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตามที่ได้รับมอบหมายเสมอไป อาจเป็นการรายงานในเรื่องอื่นที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้รายงานก็ได้

ตัวอย่าง

เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ได้เขียนเพิ่มวันครบพักในใบรับรองแพทย์ จาก 1 วัน เป็น 2 วัน ด้วยตนเอง โดยมิได้รับอนุญาตจากแพทย์ผู้ตรวจรักษา เป็นความผิดตามมาตรา 83(1)

ช่างรังวัด ขับรถของสำนักงานไปติดต่อราชการ แต่ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุพลิกคว่ำ แล้วรายงานผู้บังคับบัญชาว่าเหตุเกิดเพราะยางล้อแตก เป็นความผิดตามมาตรา 83(1)

(2) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทําการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทํา หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษ ชั่วครั้งคราว

คำอธิบาย

มาตรานี้มีจุดมุ่งหมายให้ข้าราชการเสนอเรื่องตามลำดับชั้นของผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการกลั่นกรองในแต่ละชั้นตอน หากปล่อยให้มีการเสนองานข้ามชั้นตอนก็จะเกิดการสับสนได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ระดับล่างยังมีประสบการณ์น้อย หากเสนองานผิดพลาด บกพร่อง หรือมีพฤติการณ์ปกปิดข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ทุจริต ผู้บังคับบัญชาก็จะได้ทราบและแก้ไขได้

ทันท่วงที

กรณีจะเป็นความผิดตามมาตรา ๘๓(๒) นี้ได้ จะต้องเข้าองค์ประกอบดังนี้

1. เป็นการปฏิบัติราชการ
2. เป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน
3. เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

แต่มีบางกรณีเป็นข้อยกเว้นที่ข้าราชการอาจปฏิบัติราชการ โดยกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนได้ ซึ่งก็คือกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

ตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่รัฐกร ทำหนังสือขอเพิ่ม โควตาข้าราชการลาศึกษาต่อต่างประเทศถึงคณะกรรมการกำหนดโครงการให้ข้าราชการลาศึกษาและฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ โดยพลการไม่ผ่านผู้บังคับบัญชา เป็นความผิดตามมาตรา 83(2) พนักงานที่ดิน ออกใบจอง น.ส.3 โดยไม่ขึ้นไปตามขั้นตอน และเสนอเรื่องต่อนายอำเภอ โดยไม่ผ่านพนักงานที่ดินอำเภอก่อน เป็นความผิดตามมาตรา 83(2)

(3) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

คำอธิบาย

กรณีจะเป็นความผิดฐานอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการหาประโยชน์ได้จะต้องเข้าองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ

2. อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ตนเองดำรงอยู่หาประโยชน์

ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณแก่ผู้รับประโยชน์ อาจเป็นทรัพย์สินเงินทอง หรือการอื่นใดที่เป็นผลที่ได้ตามต้องการ เช่น ประโยชน์ในการได้สิทธิบางอย่าง หรือได้รับบริการพิเศษ เป็นต้น ความผิดตามมาตรา ๘๓(๓) เป็นการแสวงหาประโยชน์อันสืบเนื่องจากการที่ข้าราชการมีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ประโยชน์ที่ได้รับจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับหน้าที่ราชการของผู้นั้น หรือเป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และถึงแม้เป็นประโยชน์ที่ได้มาด้วยการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยชอบ ก็เป็นความผิดได้ เช่น เจ้าหน้าที่การทูตรับเงินและสิ่งของจากบริษัทท่องเที่ยวเป็นการตอบแทนในการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางเป็นพิเศษ โดยบริษัทท่องเที่ยวต่าง ๆ ยินดีมอบเงินและสิ่งของให้เอง เจ้าหน้าที่ผู้มีได้เรียกร้องแต่อย่างใดเจ้าหน้าที่สรรพากร มีหน้าที่เรียกให้บริษัทห้างร้านส่งสมุดบัญชีและเอกสารมาตรวจสอบภาษี และประเมินเรียกเก็บเงินภาษีเพิ่มได้ ในระหว่างที่เรียกตรวจสอบภาษีภักตาคารแห่งหนึ่ง เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้นั้นได้ไปรับประทานอาหารที่ภักตาคารนั้นเป็นประจำ โดยทางภักตาคารไม่คิดเงิน เป็นการอาศัยหน้าที่ทางราชการหาประโยชน์เป็นความผิดตามมาตรา 83(3)

(4) ต้องไม่ประมาทเดินเล่อในหน้าที่ราชการ

คำอธิบาย

ประมาทเดินเล่อ หมายถึง ไม่รอบคอบ ขาดความระมัดระวัง พลังพลอ หลงลืม ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือในเรื่องที่มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ โดยไม่มีเจตนาที่จะให้เกิดความเสียหาย การประมาทเดินเล่อนี้มีได้ทั้งลักษณะที่เป็นการกระทำและ ละเว้นการกระทำ

ตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 2 ได้ขับรถยนต์บรรทุกผู้ต้องขังไปและกลับระหว่างศาลจังหวัดกับเรือนจำจังหวัด เมื่อรถยนต์มาถึงเรือนจำ เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้จอดรถยนต์ที่หน้าประตูเรือนจำ แล้วเปิดประตูท้ายรถยนต์ให้ผู้ต้องขังลง โดยไม่ได้ดับเครื่องยนต์ และยืนอยู่บริเวณท้ายรถยนต์ เป็นเหตุให้ผู้ต้องขังฉวยโอกาสวิ่งไปประจำที่คนขับแล้วขับรถยนต์ หลบหนีไปได้ เป็นความผิดตามมาตรา 83(4)

เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ไม่ได้นำสำนวนที่นายประกัน ขอลอนประกันตัวจำเลยในคดีอาญาและศาลสั่งอนุญาตแล้ว ไปให้งานออกหมายเพื่อออกหมายขังจำเลย เป็นเหตุให้จำเลยหลุดพ้นจากการถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาของศาล และขณะนี้ยังจับตัวไม่ได้ เป็นความผิดตามมาตรา 83(4) จำศาล ทำสำนวนคดีความของศาลที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหาย เป็นความผิดตามมาตรา 83(4)

เจ้าหน้าที่พยาบาล ให้นักเรียนพยาบาลจ่ายเด็กที่คลอดใหม่ผิดสลับคนกัน เป็นความผิดตามมาตรา 83(4)

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด นำรถยนต์ของทางราชการไปทำสวนส่วนตัวหลายครั้ง และใช้เงินของจากบ้านพักราชการ ไปบ้านพักส่วนตัว 2-3 ครั้ง เป็นความผิดตามมาตรา 83(3)

(5) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์ อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

คำอธิบาย

กรณีจะเป็นความผิดตามมาตรานี้ จะต้องเข้าองค์ประกอบ ดังนี้

1. กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์ หมายถึง ต้องเป็นเรื่องการหาผลประโยชน์โดยกระทำด้วยตนเอง หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำ
2. ผลจากการกระทำอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ข้อนี้ แยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม

ข้อนี้เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากการกระทำหรือการยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์นั้นว่าเป็นทางทำให้บุคคลทั่วไปมีความรู้สึกต่อการกระทำดังกล่าวว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความลำเอียง ไม่เป็นธรรมโดยเข้าข้างผู้ที่ให้ผลประโยชน์ตนหรือไม่ หากเป็นดังที่กล่าวกรณีก็ต้องด้วยองค์ประกอบข้อนี้ โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้เกิดความไม่เที่ยงธรรมหรือปฏิบัติโดยลำเอียงขึ้นแล้ว

(2) อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มีหลักในการพิจารณาเรื่องเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการเช่นเดียวกับมาตรา 82(10) ดังได้กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง

เจ้าพนักงานที่ดิน และเจ้าหน้าที่ที่ดิน 2 สามัญเรียออกบัตรเชิญขึ้นบ้านใหม่ การกระทำดังกล่าวอาจทำให้บุคคลภายนอกไม่เข้าใจในข้อเท็จจริง ดำเนิน หรือมองในทางไม่ดี ซึ่งอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่ตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ เป็นความผิดตามมาตรา 83(5)

ข้าราชการสตรี หารายได้พิเศษนอกเวลาราชการด้วยการไปเป็นหญิงบริการอาบอบนวด แม้จะไม่ปรากฏเป็นการผิดกฎหมาย แต่ในความรู้สึกของสังคมพึงเห็นได้ว่ารู้สึกรังเกียจ เป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นความผิดตามมาตรา 83(5)

(6) ต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

คำอธิบาย

โดยที่ข้าราชการต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ เอาใจใส่ ระวังรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ จึงต้องทุ่มเทในการปฏิบัติงาน หากปล่อยให้ข้าราชการเป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ก็จะทำให้ข้าราชการไปทุ่มเทให้กับกิจการของเอกชนนั้น และปฏิบัติราชการอย่างไม่เต็มที่ กฎหมายจึงบัญญัติข้อห้ามในเรื่องนี้ไว้

การพิจารณาว่าตำแหน่งใดมีลักษณะงานคล้ายคลึงกันกับตำแหน่งผู้จัดการหรือผู้จัดการนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่น กรรมการผู้อำนวยการ หรือผู้อำนวยการ มีลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการหรือไม่ ถ้าคล้ายคลึงกันก็ต้องห้าม และที่บัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงกฎหมาย ด้วยการให้ชื่อให้ผิดเพี้ยนหรือแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

ตามมาตรา 11 ไม่ได้ห้ามเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ดังนั้น ข้าราชการจึงเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษา ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทได้ แต่อย่าละทิ้งหน้าที่ราชการ หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการไปหาประโยชน์ เป็นต้น

ตัวอย่าง

รองปลัดกระทรวง ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด จำนวน 2 แห่ง โดยเป็นกรรมการซึ่งมีอำนาจลงลายชื่อผูกพันบริษัทฯ ทั้งได้มีการลงนามยื่นคำขอจดทะเบียนบริษัทฯ ต่อกรมทะเบียนการค้าหลายครั้งหลายรายการ และตัวแทนบริษัททำนิติกรรมในการซื้อที่ดินกับอีกบริษัท เป็นความผิดตามมาตรา 83(6)

(7) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ

คำอธิบาย

โดยที่ข้าราชการต้องอยู่ร่วมกันในหน่วยงานและปฏิบัติราชการร่วมกัน ประสิทธิภาพของราชการจะดีนั้น นอกจากจะต้องมีความสามัคคีระหว่างกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้วยังจะต้องไม่กลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการด้วย

กลั่นแกล้ง หมายถึง หาความไม่ดีใส่ให้ หาอุบายให้ร้ายโดยวิธีต่าง ๆ เช่น แกล้งใส่ความ
กดขี่ หมายถึง ข่มให้อยู่ในอำนาจตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา
ข่มเหง หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้ง ทำความเดือดร้อนให้

(8) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

คำอธิบาย

การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศเป็นการกระทำลักษณะหนึ่งที่แยกออกจากการประพฤดิชั่ว ทั้งนี้เนื่องจากทางราชการต้องการมุ่งเน้นให้ข้าราชการมีความตระหนักในเรื่องนี้เป็นพิเศษ เพราะการกระทำดังกล่าว สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนร่วมงาน และเป็นทางให้มีการใช้อำนาจหน้าที่ราชการข่มเหงรังแกกัน อีกทั้งยังเป็นการทำลายภาพพจน์ชื่อเสียงอันดีงามของข้าราชการ โดยได้กำหนดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์นี้ไว้ในกฎ ก.พ. เพื่อให้ข้าราชการได้ถือปฏิบัติ หากข้าราชการผู้ใดกระทำการในลักษณะที่กำหนดไว้ก็จะเป็นความผิดวินัยตามอนุมาตรานี้

(9) ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

คำอธิบาย

ดูหมิ่น หมายถึง สบประมาท ดูถูก เหยียดหยาม ทำให้อับอาย เสียหาย การดูหมิ่นอาจกระทำด้วยวาจาหรือกิริยาท่าทาง
อย่างอื่นก็ได้

เหยียดหยาม หมายถึง ดูหมิ่น ดูถูก หรือรังเกียจ โดยกดให้ต่ำลง เช่น เหยียดคนเป็นสัตว์
กดขี่ หมายถึง กดให้อยู่ในอำนาจตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา
ข่มเหง หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้ง ทำความเดือดร้อนให้

ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ หมายถึง ประชาชนที่ติดต่อราชการกับหน่วยงานของตน ซึ่งอาจเป็นการติดต่อโดยอยู่
ห่างกันก็ได้ เช่น ติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น หรือการออกไปปฏิบัติงานยังท้องที่นอกหน่วยงานก็ได้

ตัวอย่าง

พนักงานที่คืน เมาสุราค่าประชาชนผู้ติดต่อบริการว่า “เป็นคนความรู้ต่ำ ไร้การศึกษา” เป็นการดูหมิ่น เป็นความผิดตามมาตรา 83(9)

เจ้าหน้าที่ที่คืน กล่าวถ้อยคำต่อผู้มาติดต่อบริการว่า “แต่บ้านนอก ไม่รู้ประสีประสา มาร่ำร่ำไร ไม่รู้เรื่องรู้ราว เดียวจะจับเข้าคุกเข้าตาราง ซึ่งได้ทำมาหลายคนแล้ว ไม่ทำให้” เป็นการให้บริการประชาชนต่ำกว่ามาตรฐานของการเป็นข้าราชการที่ดี ขาดความสำนึก อดทน อดกลั้น ขาดสติ เป็นความผิดตามมาตรา 83(9) การดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อบริการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 85(5) ทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามความร้ายแรงแห่งกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป

(10) ไม่กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

คำอธิบาย

ปัจจุบันยังไม่มีกฎ ก.พ.กำหนดลักษณะการกระทำผิดเพิ่มเติม แต่ถ้าหากได้มีการออกกฎ ก.พ. ดังกล่าวแล้ว ข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องไม่กระทำการตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ด้วย

ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา 85

การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(1) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

คำอธิบาย

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณา 2 ประการ คือ

1. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงกับผู้หนึ่งผู้ใด
หน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับหน้าที่ราชการตามที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา 82(1)

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ มีลักษณะการกระทำในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งข้าราชการมีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ เช่น เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสินค้าซึ่งนำเข้าประเทศแล้วรู้เห็นเป็นใจตรวจปล่อยสินค้าโดยไม่เรียกเก็บภาษี การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่รวมถึงการปฏิบัติในการใช้สิทธิเบิกจ่ายเงินที่ทางราชการให้สิทธิเบิกได้ เช่น เงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการ หรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หมายถึง มีหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่โดยจงใจหรือเจตนาไม่ปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องพลั้งเผลอหลงลืม หรือเข้าใจผิด เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ศุลกากรแกลังนั่งเฉยๆ ทำเป็นไม่เห็น ปล่อยให้พ่อค้านำสินค้าผ่านศุลกากรโดยไม่ตรวจค้น เป็นต้น

มิชอบ หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี
แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามทำนองคลองธรรม คือ ไม่เป็นไปตามที่ถูกที่ควร
ความเสียหาย หมายความว่ารวมถึงความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณราคาได้ด้วย เช่น ความเสียหายแก่ชื่อเสียง
ผู้หนึ่งผู้ใด หมายถึง ใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือข้าราชการด้วยกัน

2. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

โดยทุจริต หมายถึง เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนหรือผู้อื่น
ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณ หรือผลที่ได้ตามต้องการ ประโยชน์อาจเป็นทรัพย์สินเงินทอง หรือการอื่นใด
ที่เป็นผลที่ได้ตามต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สิน เช่น ประโยชน์ในการได้สิทธิบางอย่าง หรือได้รับบริการพิเศษ
เป็นต้นประโยชน์ที่มีควรได้ หมายถึง ประโยชน์ที่ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับ

ตัวอย่าง

เจ้าพนักงานปกครอง 5 รู้อยู่แล้วว่า มีผู้แอบอ้างเป็นนาย ก.ขอแจ้งเกิดเกินกำหนด และขอมีบัตรประจำตัวประชาชน
ก็ดำเนินการรับแจ้งเกิดเกินกำหนดให้แก่ผู้แอบอ้าง เพื่อให้ผู้แอบอ้างมีชื่อในทะเบียนบ้าน แล้วดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัว
ประชาชนให้แก่ผู้แอบอ้างไป เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เป็นความผิดตามมาตรา 85(1)

เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 3 ได้รับเงิน และออกใบเสร็จรับเงิน เป็นเงินค่าประกันสัญญา จำนวน 87,392 บาท และเงิน
ค่าซื้อแบบ จำนวน 7,900 บาท แล้วนำเงินทั้งสองจำนวนดังกล่าวไปใช้ส่วนตัว พร้อมทั้งเก็บสำเนาใบเสร็จทั้งสองเล่มไว้กับ
ตัวเองต่อมาได้นำสำเนาใบเสร็จรับเงินทั้งสองเล่มและเงินจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่ราชการ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เป็น
ความผิดตามมาตรา 85(1)

(2) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่าง

ร้ายแรง

คำอธิบาย

ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 82(5)

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณา 3 ประการ คือ

1. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่จำกัดเงื่อนเวลามากน้อยเพียงใด
2. ไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไปว่า พฤติการณ์ของการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่
ราชการนั้นมีสาเหตุอย่างไร และเป็นสาเหตุที่มีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำผิดหรือไม่ เหตุผลเกี่ยวกับธุระ
ส่วนตัวโดยปกติแล้วไม่อาจรับฟังได้
3. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หมายถึง มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ราชการอย่างร้ายแรง และความเสียหาย
ที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลโดยตรงมาจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น

ตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้มาอยู่เวรยามดูแลความเรียบร้อยของสำนักงาน แต่กลับแอบหนีไปเที่ยวในตัวเมือง เป็นเหตุให้ผู้ลักลอบเข้ามาขโมยคอมพิวเตอร์ในสำนักงานไป และวางเพลิงเผาสำนักงานเสียหายเกือบทั้งหลังถือว่าการละทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดตามมาตรา 85(2)

(3) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

คำอธิบาย

ละทิ้งหน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 82(5)

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณา 2 ประการ คือ

1. เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน 15 วัน หมายถึง การละทิ้งราชการต่อเนื่องในคราวเดียวกัน โดยไม่ได้มาหรือไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเลยเป็นเวลาเกิน 15 วัน เช่น ไม่มาปฏิบัติราชการเป็นเวลา 15 วันครั้ง ขึ้นไป
2. การละทิ้งหน้าที่ราชการ ไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

คำว่า “โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร” มีหลักในการพิจารณาเช่นเดียวกับมาตรา 85(2)

กรณีมีเหตุอันสมควร

ข้าราชการมีหน้าที่อยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ ได้ละทิ้งหน้าที่ราชการเนื่องจากเจ็บป่วยกะทันหันจำเป็นต้องไปให้แพทย์ตรวจรักษา มิฉะนั้นจะเป็นอันตรายแก่ชีวิต เห็นได้ว่ามีเหตุผลอันสมควร ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 85(3)

กรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร

ละทิ้งหน้าที่ราชการเนื่องจากหลบหนีเข้าหนี หรือหลบหนีคดีอาญา สาเหตุเหล่านี้เป็นเรื่องส่วนตัวไม่อาจนำมารับฟังเป็นเหตุอันสมควรได้ เป็นความผิดตามมาตรา 85(3)

คำว่า “โดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ” เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ในการละทิ้งว่ามีเจตนา หรือจงใจฝ่าฝืนระเบียบของทางราชการ หรือไม่ เช่น

- ข้าราชการสตรีหยุดราชการไปคลอดบุตรเป็นเวลา 45 วัน แล้วจึงกลับมาปฏิบัติราชการและขึ้นใบลาหลังจากที่หยุดราชการไปเป็นเวลา 45 วัน กรณีเช่นนี้พึงเห็นได้ว่า ข้าราชการที่คลอดบุตรนั้นมีสิทธิขอลาหยุดราชการได้ และเมื่อขึ้นใบลา ผู้บังคับบัญชาก็ชอบที่จะอนุญาต ตามพฤติการณ์ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการ ละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควร และยังไม่ถึงขนาดที่จะถือว่าการละทิ้งหน้าที่ราชการ โดยจงใจ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ พฤติการณ์เป็นเพียงไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเท่านั้น ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 85(3)

- ข้าราชการได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดเวลา ที่ได้รับอนุญาตให้ลาแล้ว ไม่ได้รับ

อนุญาตให้ลาต่อ ทางราชการเรียกให้กลับก็ประวิงเวลาไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติราชการโดยไม่มีเหตุผลความจำเป็น อันเป็นการผิดระเบียบ บางรายประวิงเวลาเกินกำหนดเป็นเวลาแรมปี ถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

และโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดตามมาตรา 85(3)

กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกิน 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลย

กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการในคราวเดียวกันเป็นเวลานาน 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลยนั้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/ว.234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ

ตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ละทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลย สาเหตุเนื่องจากต้องหาในคดีอาญาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลยผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วได้ความว่า เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ขอยกเงินของทางราชการแล้วหลบหนีไป ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ

(4) การกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง มีหลักในการพิจารณาเช่นเดียวกันกับมาตรา 82(10) คือ

1. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
2. เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ
3. เป็นการกระทำโดยเจตนา

ตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ธุรการ จัดหาผู้อื่นมาจำคุกแทนผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก เป็นความผิดตามมาตรา 85(4) ข้าราชการชายอยู่ในสภาพมีเมมา และได้บุกรุกเข้าไปในบ้านของหญิงสาว พยายามปลุกปล้ำข่มขืนกระทำชำเรา และใช้กำลังทำร้ายร่างกาย เป็นความผิดตามมาตรา 85(4)

มติคณะรัฐมนตรี หรือมติ ก.พ. ที่กำหนดระดับโทษเกี่ยวกับความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เช่น กรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางไปราชการ ตลอดจนเงินอื่นใดที่ทางราชการให้สิทธิขอเบิกจ่ายได้ โดยทำการขอเบิกเป็นเท็จด้วยเจตนาที่ทุจริตถือ โกงเงินของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีทุจริตในการสอบข้าราชการที่ทำการทุจริต หรือพยายามทุจริตในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อน

ตำแหน่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีเล่นการพนันที่กฎหมายห้ามขาดพนันเอาทรัพย์สินกัน หมายถึง การพนันตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน

พ.ศ.2478 เช่น ไฮโล แปกเก๋า เป็นต้น เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรง
กรณีปลอมลายมือชื่อข้าราชการด้วยกันไปหาประโยชน์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรง
กรณีเกี่ยวกับการเสพของมีนเมา การเสพสุราอย่างมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ ตามปกติแล้วเป็นความผิดไม่ถึงกับ
ร้ายแรง แต่ในกรณีที่เสพสุราและพฤติการณ์อย่างอื่นประกอบที่แสดงให้เห็นความร้ายแรงแห่งกรณี อันอาจทำให้เสื่อมเสีย
เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอย่างยิ่ง ก็อาจเข้าลักษณะความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรงได้ เช่น
เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมาสุราเสพยาเสพติด เมาสุราในที่ชุมชน จนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสียเกียรติศักดิ์ของ
ตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(5) ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง หรือทำร้ายร่างกายประชาชน ผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง หรือทำร้ายร่างกายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรงนั้น รายละเอียดได้กล่าว
ไว้แล้วในมาตรา 83(9)

(6) การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้ จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยการประมาทหรือ

ความผิดลหุโทษ

คำอธิบาย

ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หมายถึง คดีถึงที่สุดโดยพิพากษาให้จำคุกและไม่รอการลงโทษ
หรือยกโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษสถานอื่น และหมายรวมถึงกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกโดยอ่าน
คำพิพากษาลับหลังจำเลยเนื่องจากจำเลยหลบหนีด้วยโทษที่หนักกว่าจำคุก คือ ประหารชีวิต

ตัวอย่าง

นายอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง 8) ได้ใช้อาวุธปืนยิงราษฎรถึงแก่ความตาย และศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า
เจ้าหน้าที่ผู้นี้กระทำความผิดอาญา ขอให้จำคุกผู้อื่นโดยเจตนา พิพากษาให้จำคุก 15 ปี เป็นความผิดตามมาตรา 85(6)
เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 3 กระทำความผิดทางอาญาจนได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก 20 ปี
ฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นซึ่งมิใช่ภริยาตน โดยร่วมกับผู้อื่นอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง เป็นความผิดตามมาตรา 85(6)

(7) ละเว้นการกระทำหรือการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 82 หรือฝ่าฝืนข้อห้าม

ตามมาตรา 83อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

มาตรา 82 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดข้อปฏิบัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 82(1) - (11) ส่วนมาตรา 83 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดข้อห้ามมิให้ข้าราชการหรือพลเรือนสามัญกระทำการที่ระบุไว้ในมาตรา 83(1) - (10)

การกระทำหรือละเว้นการกระทำการใดที่เป็น การไม่ปฏิบัติตามมาตรา 82(1) - (11) หรือเป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม

ตามมาตรา 83(1) - (10)จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

ความเสียหาย หมายความว่ารวมถึง ความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น ความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือระบบงานเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

1. ความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือตราค่าเป็นเงินได้ คำนึงถึงความมากน้อยตามค่าของเงินเป็นสำคัญ เช่น เสียหาย

1,000,000 บาท เห็นได้ว่าเสียหายอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจำนวนเท่าใด จึงจะถือว่าเป็นความเสียหาย

อย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เปิดช่องให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ใช้ดุลพินิจได้ตามควรแก่กรณี

2. ความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณราคาได้ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไปโดยคำนึงถึงว่าเป็น

กรณีที่เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ชื่อเสียง โดยส่วนรวมของทางราชการหรือต่อการบริหารงานราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ เช่น

- เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ทำการรับจ่ายเงิน โดยไม่มีหลักฐาน การรับ-การจ่าย บัญชีการเงินก็ไม่ทำให้เป็นปัจจุบัน

เป็นเวลานาน ทำให้การเงินและบัญชีสับสนไม่อาจตรวจสอบได้ ไม่สามารถจะตรวจสอบได้ว่าเงินของทางราชการได้ขาดหายไปหรือไม่ พฤติการณ์เป็นการกระทำที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ ตามมาตรา 82(2) และการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการนั้นทำให้เสียหายแก่ระบบการเงินและบัญชีของทางราชการอย่างร้ายแรง จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 58(7)

ตัวอย่าง

กรณีประมาทเลินเล่อ ตามมาตรา 83(4) เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

- เจ้าหน้าที่ที่ดินได้รังวัด ออก น.ส.3 ก. จำนวน 66 แปลง โดยไม่ทำการตรวจสอบให้ดีว่าเป็นที่ดินที่สามารถออก น.ส.3 ก. ได้หรือไม่ เป็นเหตุให้จังหวัดต้องมีคำสั่งให้เพิกถอน น.ส.3 ก. จำนวน 30 ฉบับ เนื่องจากออกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นความผิดตามมาตรา 85(7)

(8) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 80 วรรคสอง และมาตรา 82(11) หรือฝ่าฝืน

ข้อห้ามตามมาตรา 83(10) ที่มี กฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

เป็นการบัญญัติไว้เพื่อกาลภายหน้า ในกรณีที่อาจมีการละเว้นการกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติ

ตามมาตรา 80 วรรคสอง และมาตรา 82(11) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา 83(10) ที่มีกฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเกิดขึ้น

.....